

En rad undersökningar visar att när kvinnor får utbildning och äganderätt till mark ökar familjens välbästand. Trots detta går det trögt med förändringar.

FOTO: CHARLOTTE THEGE

Maktens män förhalar beslut

Segdragen kamp för afrikanska kvinnors rättigheter

– Kvinnor i Afrika sliter hela sitt liv på mark som de inte äger, för att producera något de inte kan kontrollera och när ett äktenskap tar slut, vid dödsfall eller skilsmässa, kan de skickas iväg tomhänta.

Så beskrev kvinnors liv och situation av Tanzanias förste president Julius Nyerere för många år sedan. Tyvärr är det inte mycket bättre idag. Den orättvisa behandlingen är rotad i nationella lagar och sociala attityder, i sedvanerätten och i de lagar som infördes av kolonialmakterna.

I teorin finns det dock en vilja till förändring. I juli 2003 presenterades *The Protocol on the Rights of Women in Africa* för Afrikanska Unionen. Det är en rad förslag på hur kvinnornas ställning ska stärkas. Det innehåller för oss självklara rättigheter men är uppenbarligen rätt långtgående krav för många afrikanska politiker eftersom det tog över ett år innan samtliga 53 medlemsländer hade skrivit under protokollet.

Men för att det ska vinna laga kraft, och medlemsländerna därmed tvingas att rapportera om hur de jobbar med kvinnors rättigheter, måste det ratificeras av femton sta-

ter. Idag har endast Djibouti, Komorerna, Libyen, Lesotho, Mali, Namibia, Nigeria, Rwanda, Sydafrika och Senegal gjort detta, medan Benin och Guinea är på gång.

För att dessa förslag dessutom ska bli en påtaglig verklighet måste de skrivas in i grundlagen och övrig lagstiftning.

Och det är väl här som välviljan i teorin blir motstånd i praktiken.

Protokollet innehåller bestämmelser om politisk och ekonomisk representation, förordar kvinnors rätt att äga och bestämma över mark, att de ska vara jämbördiga partner i beslut om egendom, oavsett om de är gifta eller ej. Det ska finnas skydd för ekonomiskt oberoende och protokollet värnar dessutom kvinnors rätt till utbildning, familjplanering och abort, uppmanar till förbud mot könsstympning och utnyttjande av kvinnor i reklam och pornografi.

Alltför svårsmält för män vid makten, tycks det. Nitton afrikanska och internationella organisationer driver sedan ett år tillbaka en kampanj för att få fler regeringar att ratificera och därmed förverkliga protokollet. När den drogs igång skrev en rad prominenta kvinnor följande till beslutsfattarna för att de skulle ta det viktiga beslutet:

– Varje dag utsätts kvinnor och deras barn för sociala, kulturella och ekonomiska övergrepp liksom politisk diskriminering. Fysiskt våld, stora risker att utsättas för livshotande sjukdomar, framför allt hiv/aids, små möjligheter till utbildning och juridiska problem runt ägande är orsaker till att kvinnor i Afrika förblir andra klassens medborgare och hindrar deras möjligheter att helt och fullt bidra till kontinentens välbästand.

– Den här kampanj driver vi inte bara till gagn för den afrikanska kvinnan utan för kontinenten som helhet. Undersökningar i flera länder visar bland annat att när kvinnor får grundläggande utbildning får familjen det mycket bättre och när kvinnor äger och bestämmer över mark blir det mer mat i hushållen, ett överskott att sälja och en snabbare utveckling i landet, säger företrädare för kampanjen.

KERSTIN BJURMAN

Läs mer om protokollet och om kvinnokamp i Afrika

www.fahamu.org/pamphlet.pdf

www.femnet.or.ke

www.pambazuka.org

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Deja Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.